

4/21

0605E524

Candidate's Seat No : _____

M.D.C. Sem 2 Examination

410

Communication for Development

May-2025

[Max. Marks : 70

Time : 2-30 Hours]

All Questions carry equal Weightage

Q1. 'વિકાસ એક જટિલ પ્રક્રિયા છે'- વિધાનને યોગ્ય ઠેરવો અને વિકાસના વિવિધ અભિગમોની ચર્ચા કરો. (14 Marks)

OR

Q1 (A) વિકાસ સંચારમાં ભાગીદારીના મહત્વની ઉદાહરણો સાથે ચર્ચા કરો. (7 Marks)

Q1. (B) વિકાસ સંચારને વ્યાખ્યાયિત કરો અને માનવ વિકાસ પર નોંધ લખો. (7 Marks)

Q2. 'પરંપરાગત માધ્યમો ડીજિટલ સમયમાં પણ પ્રસ્તુત છે'- આ વિધાનની યથાર્તતા ચર્ચો અને વિકાસલક્ષી પ્રત્યાયન માટે પરંપરાગત માધ્યમોનો ઉપયોગ થયો હોય તેવા પાંચ ઉદાહરણો આપો. (14 Marks)

OR

Q2. (A) 'વિકાસ પ્રત્યાયન' માં 'ઇન્ફોર્મેશન અને કમ્યુનિકેશન ટેકનોલોજી' ની સકારાત્મક ભૂમિકા વર્ણવો. (7 Marks)

Q2. (B) 'વિકાસ' ની વ્યાખ્યા આપો અને ભારતમાં 'વિકાસ પ્રત્યાયન' સામેના પડકારો જણાવો. (7 Marks)

Q3. ગ્રામીણ વિસ્તારમાં કૃષિ પદ્ધતિઓ પર સામુદાયિક રેડિયો કાર્યક્રમની અસરનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે સંશોધન રૂપરેખા તૈયાર કરો. તેમજ તેના ઉદ્દેશ્યો, પદ્ધતિ, સાધનો અને શક્ય પડકારોનો સમાવેશ કરો. (14 Marks)

OR

Q3. (A) સામાજિક પરિવર્તન માટે સંદેશાવ્યવહારમાં 'પાઉલો ફેયર' ના 'સહભાગી મોડેલ' ની ભૂમિકાનું વર્ણન કરો. (7 Marks)

Q3. (B) વૈકલ્પિક સંદેશાવ્યવહાર એ હાંસિયામાં ધકેલાઈ ગયેલા સમુદાયોને કેવી રીતે સશક્ત બનાવે છે? સવિસ્તાર સમજાવો. (7 Marks)

Q4. વિકાસ સંચાર પ્રોજેક્ટ્સમાં સૌથી વધુ ઉપયોગમાં લેવાતા નિરીક્ષણ અને મૂલ્યાંકન (M&E) વિશેના સાધનો અને તકનીકો વિશે જણાવો. તેમજ તેઓ એકંદરે મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયાની અસરકારકતામાં કેવી રીતે ફાળો આપે છે? તે વિશે સમજાવો. (14 Marks)

OR

Q.4(A) નિરીક્ષણ અને મૂલ્યાંકન નેટવર્કમાં લોજિકલ ફેમવર્ક અથવા (લોગ ફેમ), એ કોઈ પણ ગ્રામીણ સ્વચ્છતા પ્રોજેક્ટના નિરીક્ષણમાં કેવી રીતે મદદ કરે છે? તે વિશે જણાવો. તેમજ તેને સંલગ્ન વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ, જેમ કે બાંધવામાં આવેલા શૌચાલયોના ટ્રેકિંગ, સલામતીની વિવિધ પદ્ધતિઓ અપનાવવામાં અને ગ્રામ્ય વિસ્તારોમાં રોગોમાં ઘટાડા જેવી બાબતોમાં વિશે નિરીક્ષણ અને મૂલ્યાંકન નેટવર્કની ભૂમિકા વિશે સમજાવો. (7 Marks)

Q.4(B) અસરકારક ડેટા સંગ્રહ કરવા માટે કોઈપણ ત્રણ સંખ્યાત્મક (Quantitative) ડેટા સંગ્રહ સાધનો વિશે જણાવો. (7 Marks)

Q5. Attempt any seven out of twelve.

*MCQ/ Short Question (One- or Two-line answer) (14 Marks)

1. 'વિકાસ સહાય સંચાર' (DSC) ની વ્યાખ્યા આપો.
2. 'આધુનિકીકરણ સિદ્ધાંત' (Modernization Theory) ની મુખ્ય ટીકાઓ શું છે? જણાવો.
3. 'સહભાગી સંચાર' ના બે લક્ષણો જણાવો.
4. વિકાસ સંચારમાં વપરાતા પરંપરાગત માધ્યમોના બે સ્વરૂપોના નામ આપો.
5. "સંકલિત વિકાસ" (Integrated Development) નો અર્થ શું છે? જણાવો.
6. 'યુનેસ્કો' (UNESCO) શું છે?
7. 'માનવ વિકાસ' (Human Development) પર કઈ સંસ્થા અહેવાલ પ્રકાશિત કરે છે?
8. 'VOs' શું છે અને 'NGOs' શું છે?
9. ઈ-ગવર્નન્સ શું છે? ભારતના કોઈ એક ઈ-વિલેજનું ઉદાહરણ આપો.
10. 'ટકાઉ વિકાસ' (sustainable development) શું છે?
11. ગુજરાતના કોઈપણ બે કોમ્યુનિટી રેડિયો સ્ટેશનના નામ આપો.
12. એમકેએસએસ (MKSS) નું પૂરું નામ આપો અને વિકાસ સંચારમાં તેનું યોગદાન જણાવો.

E524-3

Examination Seat No.....

**Master in Development Communication (MDC)
MDC Sem-2 Examination,**

**MDC 410
Communication for Development
(English Version)**

Time: 2 Hours 30 minutes

Max Marks: 70

All Questions carry equal Weightage

Q1. 'Development is a complex process' - Justify the statement and discuss the various approaches of development. (14 Marks)

OR

Q1 (A) Discuss the importance of Participation in Development Communication with examples. (7 Marks)

Q1. (B) Define Development Communication and write a note on Human Development. (7 Marks)

Q2. 'Folk media are still relevant in digital age.' - Justify the statement and give five examples of Folk media for Development Communication. (14 Marks)

OR

Q2. (A) Describe the positive role of ICT in Development Communication. (7 Marks)

Q2. (B) Give the definition of Development and discuss the challenges of Development Communication in India. (7 Marks)

Q3. Design a research study to assess the impact of a community radio program on agricultural practices in a rural area. Include objectives, methodology, tools, and possible challenges. (14 Marks)

OR

Q3. (A) Describe the role of *Paulo Freire's Participatory Model* in communication for social change. (7 Marks)

Q3. (B) How does alternative communication empower marginalized communities? (7 Marks)

Q4. What are the most commonly used M&E tools and techniques in development communication projects and how do they contribute to the overall effectiveness of the evaluation process? (14 Marks)

OR

Q.4(A) How Logical Framework or (Log frame), Monitoring and Evaluation Network helps in monitoring any rural sanitation projects including its various activities like, tracking of constructed toilets, adoption of safe practices and reduction in diseases in village areas. Explain. (7 Marks)

Q.4(B) Mentions any three quantitative data collection tools to conduct effective data collection. (7 Marks)

Q5. Attempt any seven out of twelve.

***MCQ/ Short Question (One- or Two-line answer)**

(14 Marks)

1. Define *Development Support Communication (DSC)*.
 2. What are the key criticisms of Modernization Theory?
 3. State two features of participatory communication.
 4. Name two forms of traditional media used in development communication.
 5. What does “Integrated Development” mean?
 6. What is UNESCO?
 7. Which organization publishes the report on Human Development?
 8. What is VOs and what is NGOs?
 9. What is e-governance? Give the example of an e-village of India.
 10. What is sustainable development?
 11. Name any two community radio stations of Gujarat.
 12. What is the full form of MKSS and state its contribution in Development Communication?
-